

Programm Pädevad ja motiveeritud õpetajad ning haridusasutuste juhid 2019-2022

Tulemusvaldkond	Haridus
Tulemusvaldkonna eesmärk	Kõigile Eesti inimestele on loodud nende vajadustele ning võimetele vastavad õpivõimalused kogu elukaare jooksul, et tagada neile isiksusena väärika eneseteostuse võimalused ühiskonnas, töö- ja pereelus
Valdkonna arengukava	Eesti elukestva õppe strateegia 2020

Programmi eesmärk ja lühikokkuvõte

Õpetaja roll on toetada õppija kujunemist ennast juhtivaks õppijaks, kes tuleb iseseisvalt toime muudatustega keskkonnas ning võtab vastutuse oma arengu ja õpivalikute eest. Selleks on vaja kujundada õpetajate ja haridusasutuste juhtide terviklik täiendusõppe süsteem, mis pakub ajakohaseid õppevõimalusi ja arvestab sihtrühma ajaressursi. Püstitatud eesmärkide täitmiseks ei piisa üksnes koolitusest, vaid professionaalse arengu toetamist tuleb käsitleda tervikuna.

Programmi eesmärk on õppija vajadusi arvestava, loovust ja innovaatilisust arendava õpikäsituse rakendumine õpetajate ja haridusasutuste juhtide professionaalsuse kasvu toel.

Programmi abil arendatakse õpetajakoolituse eest vastutavate ülikoolide juures välja kompetentsikeskused, millest peaks saama haridusvaldkonna DNA kandjad ning tuumkompetentsi loojad ja jagajad. Töötavatele õpetajatele luuakse paindlike õpivormidega nüüdisaegsed õpilahendused, mis võimaldavad lisapädevust omandada töö kõrvalt. Programmis on meetmed ka haridusasutuste juhtide hindamiseks ja arendamiseks, sest nemad on katalüsaatorid, kes loovad võimaluse ja vajadusel annavad kiirendava tõuke, et soovitud nihe õpikäsituses klassiruumi jõuaks. Õpetajaameti maine tõstmiseks arendatakse välja terviklik kontseptsioon ning selle sihtrühmadele käivitatakse tegevusprogrammid.

Programm aitab kaasa järgmiste Eesti elukestva õppe strateegia 2020 eesmärkide täitmisele:

Eesmärk 1: Muutunud õpikäsitus

Eesmärk 2: Pädevad ja motiveeritud õpetajad ning koolijuhid

Programmi olulisemad (arendus)tegevused 2019. aastal:

- Avatakse Tallinna Ülikoolis ja Tartu Ülikoolis kompetentsikeskuste arendamise uus projekt;
- Avatakse uued õpetajate lisaerialakursused ülikoolides (TLÜ, TÜ, EMTA, EKA, TalTech), õpetajate ja koolijuhtide täiendkoolitused Innoves ja ülikoolide kompetentsikeskuses;
- Koolidele avanevad suuremad võimalused taotlema toetust koolipõhisteks arendusteks ja koolitusteks;
- Lihtsustatakse õpetajate lähtetoetuse maksmise tingimusi;
- Arendatakse välja koolipidajate koolitusprogramm;
- Ajakohastatakse ja muudetakse paindlikumaks õpetaja kvalifikatsiooninõuded;
- Mainetegevused 2019. aastal;

Programmi mõõdikud

Mõõdik	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Madala haridustasemega mitteõppivate 18–24-aastaste osakaal (%), sh mehed, naised	12,2/ 14,2/ 10,0	10,9/ 14,3/ 7,4	10,8/ 14,2/ 7,3	<10,0	<9,5	<9	<9	<9
Tiptasemel oskustega (PISA uuringus 5. ja 6. taseme saavutanud) õpilaste osakaal (%):								
-funktsionaalne lugemisoskus	11,1	-	-	>10	-	-	täpsus tub	-
-matemaatiline kirjaoskus	14,2	-	-	16	-	-	2019	-
-loodusteaduslik kirjaoskus	13,5	-	-	14,4	-	-		-
Meede 1. Õpetajate ja haridusasutuste juhtide täiendusõppesüsteemi kujundamine sh kompetentsikeskuste väljaarendamine õpetajakoolituse ning kasvatusteaduste arengu eest vastutavate Tallinna Ülikooli ja Tartu Ülikooli juures								
<i>Eesmärk: õpetajate ja haridusasutuste juhtide täiendusõppe keskne eesmärk on tagada nüüdisaegse õpikäsituse rakendamine ning juhi ja õpetaja rolli mõtestamine sellest lähtuvalt.</i>								
Madalal tasemel oskustega (PISA uuringus alla 2. taseme saavutanud) õpilaste osakaal (%):								
-funktsionaalne lugemisoskus	10,7	-	-	7,5	-	-	täpsus tub	-
-matemaatiline kirjaoskus	11,2	-	-	8	-	-	2019	-
-loodusteaduslik kirjaoskus	8,7	-	-	5	-	-		-
Põhikoolist väljalangevus kolmandas kooliastmes (%)	0,5	0,3	0,3	hoida taset	<1	<1	<1	<1
Õppetöö katkestajate määr gümnaasiumides (väljalangevus güm. 1. õppeaastal) (%)	0,9	0,9	0,8	<0,9	<0,9	<0,8	<0,8	<0,8
Õppetöö katkestajate määr kutseõppeasutustes (kutsekeskhariduse tasemel 1. õppeaastal) (%)	24,7	22,4	22,4	<22	<21	<20	<20	<20
Osakaal koolitustel (maht vähemalt 30 ak h) osalenud õpetajatest ja haridusasutuste juhtidest, kes said koolituse lõppedes kvalifikatsiooni (%)	100	96	96	97	97	97	97	97
Koolijuhtide osakaal, kes võtsid ette meetmeid, toetamaks õpetajate koostööd uute õpetamispraktikate väljaarendamiseks (TALIS) (%)	-	-	-	75	-	-	täpsus tub 2019	-
Meede 2. Õpetaja ja haridusasutuse juhi ameti atraktiivsuse suurendamine/väärtustamine								
<i>Eesmärk: muuta õpetaja ja koolijuhi amet kõitvaks valikuks nii võimekatele noortele kui ka tööelus pööret kavandavatele teise valdkonna töökogemusega inimestele. Luuakse õpetajate ja haridusasutuste juhtide hindamissüsteem(-id), mis võimaldavad nii töö- kui ka arengualase tagasiside andmist.</i>								
30-aastaste ja nooremate õpetajate osakaal (%) üldhariduskoolides	10,6	10,7	10,6	12,5*	12,5*	12,5	12,5	12,5
Konkurents õpetajakoolituse õppekohtadel**	-	0,9	1	-	on kasva nud	on kasva nud	on kasva nud	on kasva nud
Õpetajate sooline struktuur naised/mehed (%) üldhariduskoolides	85,7: 14,3	85,8: 14,2	85,8: 14,2	75: 25*	75: 25*	75:25	75:25	75:25
Õpetajate osakaal (%), kes leiavad, et amet on ühiskonnas väärtustatud (TALIS)	-	-	-	20	-	-	täpsus tub 2019	-

* Sihttaseme saavutamine ei ole realistlik, tõenäoliselt jääb tase samaks.

** Näitab õpetajakoolituse õppekavade konkursi suhet ülikoolide kõigi bakalaureuse- ja magistriõppe õppekavade keskmisesse konkurssi. Üle ühe tähendab, et konkurss on keskmisest suurem, alla ühe, et väiksem. Konkurss näitab kandidaatide arvu ühe õppima tulekut kinnitanu kohta.

Programmi meetmed, tegevused ja rahastamiskava (tuhandetes eurodes)

Meede/ Tegevus/ Tulemus	2019	2020	2021	2022
Meede 1. Õpetajate ja haridusasutuste juhtide täiendusõppesüsteemi kujundamine sh kompetentsikeskuste väljaarendamine õpetajakoolituse ning kasvatusteaduste arengu eest vastutavate Tallinna Ülikooli ja Tartu Ülikooli juures	3 175	3 800	3 802	3 073
1.1 Keskse täiendusõppe koordineerimine õpetajate ja koolijuhtide täiendusõppekeskuses	0	0	0	0
<i>Tulemus: HTM-i sihtasutuses paikneva keskse täiendusõppekeskuse töö on täies mahus käivitunud. Personal on kompetentne ning teenuse sihtrühmade rahulolu teenusega kõrge.</i>				
1.2 Õpetajate, haridusasutuste juhtide, koolimeeskondade täiendusõpe ja uuringud	2 058	1 027	560	1 273
<i>Tulemus: täiendusõpe lähtub sihtrühmade vajadustest ja on ajakohane nii sisult kui ka vormilt.</i>				
1.3 Koolituse pakkujate kvaliteedinõuete väljatöötamine	0	0	5	12
<i>Tulemus: kompetentsikeskuste teenuste paketid on täiel määral rakendunud. Teenused on jätkusuutlikud ka väheneva kaasfinantseerimise tingimustes.</i>				
1.4 Kompetentsikeskuste kontseptsioonide ja tegevuskavade elluviimise seire	0	0	0	10
<i>Tulemus: rahulolu pakutava teenusega on kõrge. Teenused on jätkusuutlikud ka väheneva kaasfinantseerimise tingimustes.</i>				
1.5 Õppejõudude ja õpetajate metoodilise ja didaktikaalase pädevuse arendamine	1 112	2 368	3 232	1 313
<i>Tulemus: õpetajakoolituse õppekavad vastavad tööturu vajadustele. Esma- ja täiendusõpe on seostatud ning moodustab terviku.</i>				
1.6 Õpetajate esma- ja täiendusõppe õppekavade vastavuse viimine tööturu vajadustega	0	200	0	129
<i>Tulemus: loodud on võimalus arendada oma pedagoogilisi kompetentse, et siseneda õpetajaametisse teistest elualadelt kutse taotlemise kaudu.</i>				
1.7 Õpetajaametisse sisenemiseks võimaluste loomine erinevate õpiteede ja töökogemuste kaudu	5	5	5	35
<i>Tulemus: projektis osalenud koolide juhtimisvõimekus on paranenud. Õpetajate uurimispädevus on tõusnud. Õppejõududel on regulaarne kontakt praktilise koolieluga.</i>				
1.8 Võrdseid haridusvõimalusi loovate arendusprojektide läbiviimine üldhariduskoolide ja ülikoolide koostöös	0	200	0	301
<i>Tulemus: projektis osalenud koolide juhtimisvõimekus on paranenud. Õpetajate uurimispädevus on tõusnud. Õppejõududel on regulaarne kontakt praktilise koolieluga</i>				
Meede 2. Õpetaja ja haridusasutuse juhi ameti atraktiivsuse suurendamine/väärtustamine	600	591	487	626
2.1 Õpetaja ja õppejõu töötasu diferentseerimise aluste väljatöötamine	0	20	0	20
<i>Tulemus: töö hindamine ja tasustamine põhinevad samadel väärtustel.</i>				
2.2 Haridusasutuste juhtide hindamissüsteemi loomine ja rakendamine	54	71	31	60
<i>Tulemus: haridusasutuse juhi pädevusnõuded on ajakohased ning nende täitmist on võimalik mõõta. Haridusasutuse juhid on saanud sisulist tagasisidet oma töösooritusele ja ametialasele arengule. Kasutusele on võetud nii ametist välja juhatamise meetmeid alasooritajate korral kui ka pakutud võimekatele uusi arengu- ja karjäärivõimalusi haridusvaldkonnas.</i>				
2.3 Täiendusõppesüsteemi ja hindamist toetavate infosüsteemide loomine ja kasutuselevõtt	36	35	11	45
<i>Tulemus: keskne koolituse e-keskkond ja kompetentside hindamise e-keskkond on koolijuhtide ja õpetajate hinnangul hea tööriist kasutajamugavuse ja praktilisuse poolest ning võimaldab arenguvajadusi ja eesmärkide täitmist põhjendatult hinnata.</i>				
2.4 Direktorite järelkasvuprogrammide väljatöötamine ja läbiviimine	60	35	35	53
<i>Tulemus: koolijuhi amet on muutunud atraktiivsemaks. Kandidaatide arv koolijuhtide ametikohtadele on tõusnud. Koolijuhtimine muutub populaarsemaks ja teadlikumaks valikuks. Kooli pidajad tunnustavad programmis osalemist kui koolijuhi kandidaadi kvaliteedimärki ning soovivad leida kandidaate oma kooli juhi kohale just selle programmi lõpetanute seast.</i>				
2.5 Mainekuvandit tõstvate programmide loomine ja läbiviimine	450	430	410	448

Tulemus: õpetajaameti kuvand on uuenenud. Õpetajaametit mainet hindab üldsus positiivseks. Töötavad õpetajad väärtustavad end ja oma ametit enam kui aastal 2013. Õpetajaks õppimine on üks arvestatavatest elukutsevaliku alternatiividest parimatele koolilõpetajatele ning ka neile, kes kaaluvad pööret ametialases karjääris.

	KOKKU TULUD	2 276	2 791	2 689	2 099
	KOKKU KULUD	3 775	4 391	4 284	3 699

Mihkel Rebane
üldharidusosakonna juhataja